

OPEN BRIEF

Aan het Bestuur Hoogheemraadschap Holland Noorderkwartier [HHNK]

betr.: verzoek mevr. H. Faber *Adviesgroep Markermeerdijken* 7 april 2015

Geacht Bestuur,

Het verzoek tot de adviesgroep toe te treden, waardeer ik. Mede daarom dit antwoord aangezien het behoud van de oudste en mooiste dijk van Nederland op het spel staat.

Sober, robuust, doelmatig: deze drie woorden bevatten de kern van de opdracht aan HHNK tot versterking van de Zuyderzeedijk tussen Hoorn-Amsterdam in het hoogwaterbeschermingsprogramma 2 / 2006 [HWBP2].

Sober ofwel 'niet meer dan strikt nodig'; **robuust**: afdoende 'veilig'; **doelmatig** 'efficiënte middelen'.

Mijn vraag: *gelden de drie criteria nog?*

Er zijn negen jaar verstreken. Sinds 30 september 2014 werkt HHNK officieel aan twee scenario's. Scenario I=Water [W]; scenario II=Ruimtelijke Ordening [RO], ofwel *adaptief beleid*. Referentie: BA5488_DG20140930_sit-VoPP_f1.0 Voorontwerp Projectplan (VOPP)

[W] kent waterbouwkundigen; RO omgevingsmanagers. Hun aantal groeit gestaag bij HHNK; waterbouwkundigen zijn op één hand te tellen. Scenario I lijkt een voorwaarde geworden voor de realisatie van II, terwijl scenario II in 2006 geen voorwaarde was voor de realisatie van I, en dit in strikte zin nog steeds niet is.

Waar adaptief beleid in het rivierengebied wenselijk is, zo niet noodzakelijk, dringt zich de vraag op, of dat ook zo is bij de 800 jarige Zuyderzeedijk.

Men kan om redenen van werkgelegenheid, recreatie en natuurbeheer een dergelijke adaptie aantrekkelijk vinden, maar het gaat de kern van de opdracht te buiten, en leidt tot grote schade aan het profiel van dijk en landschappelijke omgeving. De visuele relatie tussen Hollands verleden en toekomst staat op het spel, en daarmee de relatie tussen de wereldberoemde Hollandse landschapskunst en de Zuyderzeedijk met zijn karakteristiek-historische land- en waterkant.

Als er sprake is van adaptie, zou het beleid primair gericht moeten zijn op het ecosysteem van het IJsselmeergebied, Markermeer en IJmeer

(Toekomst Bestendig Ecologisch Systeem [TBES}), terwijl het nu een optelsom van wensen is, inclusief die inzake 'nieuwe natuur'.

'Water' in de 20^e eeuw stond in Noord Holland in het teken van de watersnood op 13-14 januari 1916 (noordwestenwind). De Afsluitdijk [1932] was het antwoord: robuuste veiligheid maar ten koste van het ecosysteem van de voormalige Zuyderzee. De aanleg van de Houtribdijk versterkte de neergang van het ecosysteem in het Markermeer.

Delta Programma 2015 en HWBP zorgen voor een 'nieuwe wind' en dito dynamiek. Juist die dynamiek rond het IJsselmeergebied én de versterking van de *historische* Zuyderzeedijk zou de inspiratie kunnen zijn voor een *omvattend plan voor de ecologische kwaliteit van de voormalige Zuyderzee* waarin de kwaliteit van zoetwater en visstand een primaire rol speelt. Dát zou pure winst zijn in combinatie met de eisen voor veiligheid en behoud van de 800 oude dijk!

Die 'nieuwe wind' voel ik (nog) niet bij het HHNK. Mijn vraag: *waarom niet?*

Op bijeenkomsten van HHNK met de dijkvakken 10-11 is sprake van 'mantras', dat wil zeggen een permanente herhaling van antwoorden in nagenoeg dezelfde bewoordingen. Dezelfde antwoorden keren terug in het gesprek van Ed Dekker met dijkgraaf Luc Kohsiek in NHD d.d. 17 maart 2015. Men kan daar ook lezen dat het Waterschap werkt aan een plan voor een namaakramp in 2016 in de hoop meer erkenning te krijgen van de burgers.

Geachte Bestuur, hoe groot moet de afstand tussen waterschap en zijn belasting betalende burgers wel niet zijn, als uw waterschap een namaakramp nodig heeft om indruk te maken? Dat geld kan toch beter worden besteed aan een reductie van de schuld die volgens waterschap bestuurder Klaas Schaafsma in 2014 met 46 miljoen zou toenemen en bij ongewijzigd beleid in 2020 650 miljoen zal bedragen. Bron: Ed Dekker NHD 28 januari 2014.

Ik meld dit zo nadrukkelijk, omdat de 'spelregels' voor meer dan 2000 kilometer dijk vanaf 2017 onder de landelijke toetsingsmethoden vallen. Minister Melanie Schultz zegt hierover: 'We kijken in het Deltaprogramma ver vooruit. Het is mijn ambitie dat alle primaire keringen (dus ook de 'Zuyderzeedijk' fe) in 2050 aan de nieuwe normering voldoen. Dat betekent echter niet dat alle keringen in de toetsronde 2017-2023 moeten worden afgekeurd als ze nog niet de bescherming bieden die ze in 2050 moeten bieden.'

Dit voert tot de alles overheersende vraag: waarom heeft HHNK zo'n haast? In het HHNK-verslag van een vergadering d.d. 02.10.2014, getiteld: **Variantenafweging door HHNK**, reageert zijn woordvoeder op de

vraag, waarom de rekenregels uit de Nieuwe Normering nu niet worden overgenomen met de uitspraak dat de *Opdracht uit HWBP2* [2006 zijn de dijken afgekeurd] valt onder de huidige normen. Nieuwe normen (inclusief bijbehorend rekeninstrumentarium) worden pas in 2017 van kracht... *Tegen die tijd zijn wij al gestart met de dijkversterking.* Dit antwoord is echter *geen antwoord op de vraag*, maar stapt erover heen door zich te beroepen op de eigen uitgangspositie zonder verdere argumentatie. HHNK lijkt koste-wat-kost vóór 2017 te willen beginnen, aangezien men anders onder het nieuwe regime valt.

Toch heeft de minister rekening gehouden met een dergelijke overstap van HWBP2 naar HWBP anno nu.

Gevraagd naar de financiering van HWBP in de komende jaren, antwoordt de minister: 'Ik heb in mijn brief d.d. 2 juni [2014] aan de Tweede Kamer aangegeven dat tot 2028 eventuele vrijvallende middelen uit het huidige Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP2) worden toegevoegd aan het budget voor het nieuwe HWBP, conform het bestuursakkoord Water (2011).

Ik stel de vraag naar een overstap, want het gaat om 2000 km primaire waterkering richting 2050. Om die reden kan het zinvol zijn terug te gaan naar de oorspronkelijke toetsing uit 2006, en deze te vergelijken met de nieuwste inzichten en alternatieven.

HWBP directeur Richard Jorissen pleit in ORAR Magazine Nr.2-2015 p.27 voor het *Innovatiekracht Programma*:

"Wij zien daar in de projecten te weinig van terug. Innovaties bieden niet alleen kansen, maar brengen ook risico's met zich mee. De oude regeling kende een aantal negatieve prikkels voor de waterschappen om voluit voor innovatie te gaan. Die prikkels hebben we weggenomen: innovaties worden voor de volle 100% (i.p.v. 90%) gefinancierd en de risico's die te maken hebben met het eventuele niet slagen van de innovatie dragen we collectief."

In wiens belang is de haast van HHNK?

1. niet in het belang van de dijkbewoners tussen Durgerdam en Hoorn die geconfronteerd worden met door Fugro geboorde gaatjes in de muren van hun huizen en bedrijven. Doel hiervan is om na gedane arbeid via sensoren de verzakkingen en scheuren in huizen en schuren te kunnen vaststellen, zonder dat tot heden sprake is van een degelijke, juridisch sluitende schade regeling. HHNK heeft kennelijk niet echt geleerd van het traject Enkhuizen-Hoorn.
2. Het is evenmin in overeenstemming met het buitenlandse PR-beleid via 'DIJKEN als icoon' om de 800 jaar oude Zuyderzeedijk te degraderen middels een buitensporige dijkverzwaring en de verrommeling van zijn buitengebied.

3. Het is ook in strijd met de wens van de Provincie en talloze burgers om de oudste en mooiste dijk van Nederland voor het nageslacht in zijn landschappelijke context te behouden.
4. Het is evenmin in het belang van belastingbetalende burgers die de torenhoge schuld van HHNK de komende decennia moeten aflossen, alsof de bankencrisis nog niet voldoende signaal is.
5. De voordelen van uitstel en aanvaarding van HWBP zijn legio: uw instelling kan tot rust komen. Momenteel is er een stoelendans gaande. Er heerst wantrouwen en competitie. De organisatie is sterk top-down, te omvangrijk en telt zoveel management lagen dat men het overzicht kwijt is. Er is input nodig aan waterbouwkundige kennis, innovatieve technieken en ecologische kennis: dit alles *op basis van een lange termijn visie*.

Conclusie

Vanuit dit perspectief is het eigenlijk ondenkbaar om geen serieuze alternatieven voor de versterking van de oudste en mooiste dijk te willen bespreken *vanuit een open attitude*.

Aanvaard uitstel en keer terug naar de eigenlijke opdracht.

Dan zal het gesprek met de adviesraad binnen enkele maanden tot resultaat kunnen leiden, want degenen die u adviseren, kunnen dat alleen succesvol doen *dankzij steekhoudende argumenten*.

De vraag of het zinvol is daaraan deel te nemen moet ik ontkennend beantwoorden na lezing van de Statuten van uw adviesraad.

Art. 2 spreekt over *deelproducten*. Een dergelijke term is een slecht uitgangspunt, alsof het gaat om een fabrieksproduct, in plaats van een monumentale dijk met karakteristieke kenmerken voor zijn hele omgeving, zowel landinwaarts als buitenwaarts. Het maakt een uitwisseling van argumenten over het algehele proces inclusief aannames uit 2006 bij voorbaat krachteloos, zo niet onmogelijk.

Art. 4 luidt: *De adviesgroep wordt verzocht geagendeerde stukken vertrouwelijk te behandelen*. Een dergelijk verzoek gaat voorbij aan de wens tot participatie van alle belanghebbenden. Art.4 staat op gespannen voet met art. 6.

Art. 6: *Het adviesgroeplid informeert uiteraard zijn/haar eigen contacten en achterban*. HHNK ...*draagt echter zelf zorg voor het informeren van de verschillende doelgroepen over de voortgang van het project en over de deelproducten*.

Hier geldt: wat met de ene hand gegeven wordt, wordt met de andere hand weer teruggenomen, met als resultaat: onhelderheid en gevoelens van machteloosheid.

Art. 7: ...*De adviesgroep is geen inspraakorgaan, de adviezen zijn niet bindend*. Mocht de onmacht van de adviesraad nog niet duidelijk genoeg zijn, zorgt art. 7 dat niets aan het toeval wordt overgelaten.

Geacht Bestuur, ik vraag mij af in welke mate art. 7 annex de eerder genoemde artikelen beantwoorden aan geest en letter van de gewenste *participatie* in de brief van Minister M. Schultz van Haegen aan de voorzitter van de Tweede Kamer d.d. 23 maart 2015, in antwoord op vragen van het lid Hachchi (D66) over het niet meenemen van alternatieven van bewoners voor onder andere dijkverzwaring.

Antwoord 1: In de besluitvorming over dijkverzwaringen dienen alle serieuze alternatieven, waaronder die van bewoners, te worden meegewogen. Met het oog daarop is de code maatschappelijke participatie opgesteld die ik uw Kamer bij mijn brief van 13 juni 2014 (33750A nr.70) heb toegezonden. De code vormt een uitwerking van de spelregels van Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (MIRT) en de principes van sneller en beter en is als zodanig van toepassing op dijkverzwarringsprojecten die deel uitmaken van het hoogwaterbeschermingsprogramma. De code noemt participatie een essentieel onderdeel van de relatie tussen overheid en maatschappij.

Antwoord 2 en 3: Voor een zorgvuldige besluitvorming over een dijkverzwaring is het van belang dat bewoners en belanghebbende partijen in alle fasen van de planvorming betrokken zijn. Het afwegen van alternatieven, inclusief kosten, zal in een transparant proces plaats moeten vinden. Op deze wijze kan voorkomen worden dat bewoners en andere belanghebbenden voor voldongen feiten worden gesteld.

Antwoord 4: Waterschappen en hoogheemraadschappen die een dijkverzwaring voorbereiden zullen in hun planning rekening houden met het onderzoek naar alternatieven. Naarmate de situatie complexer is, zal hiervoor meer tijd worden uitgetrokken. De voorbereidingskosten van een dijkverzwaring, waaronder het onderzoek van alternatieven, worden door het hoogwaterbeschermingsprogramma vergoed.

Antwoord 5: Gebruik van de code maatschappelijke participatie moet er toe leiden dat alle van belang zijnde alternatieven, waaronder die van bewoners, zorgvuldig worden afgewogen. Het bestuur van het hoogheemraadschap of waterschap is verantwoordelijk voor een zorgvuldige besluitvorming waarin alle van belang zijnde alternatieven worden afgewogen. Op de voorbereiding van het projectplan voor de dijkverzwaring is Afdeling 3.4 van de Algemene Wet Bestuursrecht van toepassing. Het bestuur van het hoogheemraadschap of waterschap legt het projectplan ter goedkeuring voor aan gedeputeerde staten van de betreffende provincie. Tegen het goedkeuringsbesluit van gedeputeerde staten is beroep mogelijk bij de Raad van State.

Hoogachtend,

DE MINISTER VAN INFRASTRUCTUUR EN MILIEU

Mw. Drs. M.H. Schultz van Haegen

Tot slot: Mijn besluit niet toe te treden tot de adviesraad impliceert niet dat ik niet bereid ben als toehoorder aanwezig te zijn, mochten HHNK en adviesraadleden dat wenselijk achten.

Mede namens dijkbewoners en Zuyderzeedijk Alliantie,

Hoogachtend,

Fons Elders

em. professor 'theory of world views'
dir. elders special productions bv

kapberg
ijsselmeerdijk 18-b
1473 pp warder
the netherlands
+31(0).299.37.37.50

23 april 2015

www.fonselders.eu

Zuyderzeedijk Alliantie: video – brochure – acht halve waarheden...